

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Praze rozhodl samosoudcem Mgr. Janem Čížkem ve věci

žalobkyně: **J. Š.**

bytem R., D.

zastoupena advokátem JUDr. Lubomírem Müllerem,

sídlem Symfonická 1496/9, Praha 5,

proti

žalované: **Česká správa sociálního zabezpečení,**

sídlem Křížová 25, Praha 5,

o žalobách proti rozhodnutí žalované o námitkách č. I ze dne 20. 3. 2017, č. j. X, rozhodnutí žalované o námitkách č. II ze dne 20. 3. 2017, č. j. X, a rozhodnutí žalované o námitkách č. III ze dne 20. 3. 2017, č. j. X,

takto:

- I.** Rozhodnutí žalované o námitkách č. I ze dne 20. 3. 2017, č. j. X, rozhodnutí žalované o námitkách č. II ze dne 20. 3. 2017, č. j. X, a rozhodnutí žalované o námitkách č. III ze dne 20. 3. 2017, č. j. X, **se zrušují a věci se vrací** žalované k dalšímu řízení.
- II.** Žalovaná je povinna zaplatit žalobkyni k rukám jejího zástupce JUDr. Lubomíra Müllera náhradu nákladů řízení ve výši **7 260 Kč**, a to do 30 dnů od právní moci rozsudku.

Odůvodnění:

Obsah podání účastníků řízení

1. Žalobkyně se samostatnými žalobami podanými ke zdejšímu soudu domáhá zrušení shora označených rozhodnutí, jimiž žalovaná zamítla námitky žalobkyně a potvrdila svá prvostupňová rozhodnutí ze dne 25. 11. 2016. Rozhodnutím č. I, č. j. 1-3R-25.11.2016-427/X, žalovaná zamítla žádost žalobkyně o příplatek k vdovskému důchodu dle zákona č. 119/1990 Sb., o soudní rehabilitaci, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o soudní rehabilitaci“). Rozhodnutím č. II, č. j. 1-3R-25.11.2016-427/X, žalovaná zamítla žádost žalobkyně o příplatek k vdovskému důchodu dle nařízení vlády č. 622/2004 Sb., o poskytování příplatku k důchodu ke zmírnění některých křivd způsobených komunistickým režimem v oblasti sociální, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „nařízení vlády č. 622/2004 Sb.“). Rozhodnutím č. III, č. j. 1-3R-25.11.2016-427/606 228 1236, žalovaná zamítla žádost žalobkyně o zvláštní příspěvek k vdovskému důchodu dle zákona č. 357/2005 Sb., o ocenění účastníků národního boje za vznik a osvobození Československa a některých pozůstalých po nich, o zvláštním příspěvku k důchodu některým osobám, o jednorázové peněžní částce některým účastníkům národního boje za osvobození v letech 1939 až 1945 a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o účastnících národního odboje“).
2. Krajský soud v Praze usnesením ze dne 16. 11. 2017, č. j. 48 Ad 12/2017-19, spojil žaloby ke společnému projednání.
3. Žalobkyně uvedla, že dne 15. 5. 1953 byl ze svého domova v CH. č. p. X násilně vystěhován V. Š. (později manžel žalobkyně), jeho rodiče V. a M. a starší bratr V. Stalo se tak na základě rozhodnutí Komise pro úpravu poměrů rodin vesnických boháčů ze dne 20. 2. 1953 za souhlasu Ministerstva národní bezpečnosti ze dne 18. 4. 1953, č. j. 155/V-taj.53. Do svého domova se manžel žalobkyně a jeho rodina mohli vrátit až na základě Hospodářské smlouvy ze dne 21. 4. 1955 uzavřené otcem manžela žalobkyně a Okresním národním výborem v Hořicích. Žalobkynin manžel zemřel X. Žalobkyně poukázala na usnesení Okresního soudu v Jičíně ze dne 6. 6. 2016, č. j. 25 Nt 2202/2016-10 (dále také jen „usnesení Okresního soudu v Jičíně“), podle něhož je manžel žalobkyně účasten rehabilitace podle § 33 odst. 2 zákona o soudní rehabilitaci z důvodu nezákonného zbavení osobní svobody tím, že byl dne 15. 5. 1953 násilně vystěhován ze svého domova v Ch. č. p. Dne 29. 8. 2016 požádala žalobkyně o příplatek k vdovskému důchodu podle zákona o soudní rehabilitaci, o příplatek k vdovskému důchodu podle nařízení vlády č. 622/2004 Sb. a o zvláštní příplatek k vdovskému důchodu podle zákona o účastnících národního odboje, a to za období od 15. 5. 1953 do 21. 4. 1955. Žádosti i námitky žalovaná zamítla s odůvodněním, že příplatek náleží jen za dobu vazby a výkonu trestu odnětí svobody. Podle § 33 odst. 2 zákona o soudní rehabilitaci se toto ustanovení použije „*obdobně k rehabilitaci a odškodnění osob nezákonně zbavených osobní svobody nebo majetku..., i když nebylo zahájeno trestní stíhání*“. Pokud soud uznal, že podle uvedeného ustanovení byl žalobkynin manžel omezen na osobní svobodě a splňuje předpoklady pro rehabilitaci, vyplývá z toho pro žalobkyni i nárok na odškodnění bez ohledu na to, jakou formou byla svoboda jejího manžela omezena. Je nutno § 25 odst. 7 zákona o soudní rehabilitaci, příslušná ustanovení nařízení vlády č. 622/2004 Sb., jakož i zákona podle zákona o účastnících národního odboje aplikovat obdobně i na případ manžela žalobkyně, a to nehledě na jeho věk, neboť v tomto ohledu žádné věkové limity zákon neuvádí.
4. Závěrem žalobkyně navrhla, aby soud uložil žalované nahradit jí náklady řízení za právní zastoupení podle § 7 ve spojení s § 9 odst. 4 písm. d) vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb, ve znění pozdějších

předpisů (dále jen „advokátní tarif“) a náhradu hotových výdajů advokáta dle § 13 odst. 3 advokátního tarifu. Odkázala v tomto směru na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 10. 11. 2015, č. j. 1 Ads 73/2015-52.

5. Žalovaná navrhla zamítnutí žalob. Ve vztahu k rozhodnutí č. I uvedla, že předmětem sporu je posouzení, dopadá-li na žalobkyni zákon o soudní rehabilitaci. Ve vyjádření předně připomíná relevantní právní úpravu a rekapituluje předchozí průběh správního řízení a obsah usnesení Okresního soudu v Jičíně. Podle § 33 odst. 2 zákona o soudní rehabilitaci se toto ustanovení užije obdobně k rehabilitaci a odškodnění osob nezákonně zbavených osobní svobody nebo majetku v souvislosti s trestnými činy uvedenými v § 2 a 4 tohoto zákona v období od 25. 2. 1948 do 1. 1. 1990, i když nebylo zahájeno trestní stíhání, pokud nedošlo k plnému odškodnění podle dříve platných předpisů. Z výše uvedeného plyne, že pro aplikaci § 33 odst. 2 zákona o soudní rehabilitaci musí být splněny dvě základní skutečnosti. Jednak prokázání zbavení osobní svobody žadatele v rozhodném období (ať už formou výkonu trestu odnětí svobody nebo formou vazby), jednak prokázání existence rozhodnutí, jímž byl žadatel za toto příkoří rehabilitován.
6. Žalovaná se proto zaměřila na to, zda byla prokázána podmínka zbavení osobní svobody manžela žalobkyně, a to buď formou výkonu trestu, nebo formou vazby, jak vyžaduje zákon o soudní rehabilitaci. V odůvodnění usnesení Okresního soudu v Jičíně se uvádí, že manžel žalobkyně nemohl být trestně stíhán a souzen, neboť mu v době vystěhování byly pouhé dva roky. Dle žalované je prokázáno, že manžel žalobkyně nebyl zbaven osobní svobody formou výkonu trestu odnětí svobody či vazby. Citované usnesení Okresního soudu v Jičíně bylo vydáno účelově k prokázání vzniku nároku manžela žalobkyně na odškodnění. Účelový je rovněž výklad žalobkyně, že pro účely odškodnění v oblasti důchodového pojištění by měla být doba vystěhování z rodného domu postavena na roveň době vazby a výkonu trestu odnětí svobody. Usnesení Okresního soudu v Jičíně je pro věc relevantní pouze v tom smyslu, že vylučuje aplikaci zákona o soudní rehabilitaci. Má pouze deklaratorní charakter, není odškodňovacím titulem, neboť na jeho základě nelze zrušit žádné odsuzující rozhodnutí. Žalobkyně proto nesplňuje zákonné podmínky nároku na příplatek k důchodu, neboť její manžel nebyl ve vazbě ani nevykonával trest odnětí svobody. Z dikce § 1 odst. 1, § 25 odst. 1 a § 33 odst. 3 zákona o soudní rehabilitaci i z důvodové zprávy vyplývá, že účelem zákona je odškodnit v sociální oblasti pouze vazebně stíhané osoby. Ustanovení § 25 odst. 7 a 8 zákona o soudní rehabilitaci navazují na § 25 odst. 1 tohoto zákona, dle něhož se doba vazby a výkonu trestu odnětí svobody posuzuje pro stanovení výše důchodu jako *doba pokračování v zaměstnání, jež poškozený konal před vzetím do vazby (nástupu trestu)*. Účelem tohoto ustanovení tedy je odstranit negativní dopad pobytu ve vazbě nebo ve výkonu trestu odnětí svobody poškozeného na jeho důchodové nároky. Alternativa uvedená v ustanovení § 25 odst. 7 zákona o soudní rehabilitaci, na základě něhož může poškozený místo nároků vyplývajících z ustanovení předchozích ustanovení žádat, aby mu byly poskytnuty měsíční příplatky k důchodu, nic nemění na účelu, pro který bylo odškodnění v důchodové oblasti konstruováno, což ostatně vyplývá i z dikce ustanovení § 25 odst. 7 zákona o soudní rehabilitaci, které též operuje s pojmy *vazba* a *výkon trestu odnětí svobody*.
7. Žalovaná dále uvedla, že odkaz v usnesení Okresního soudu v Jičíně na nález Ústavního soudu ze dne 8. 10. 2015, sp. zn. III. ÚS 2887/14, podle něhož mají soudy povinnost rehabilitační předpisy interpretovat extenzivně ve prospěch dotčených osob, považuje za nepřipadný, neboť na rozdíl od případu souzeného Ústavním soudem manžel žalobkyně

nikdy nebyl z hlediska trestního zákona zbaven osobní svobody, jak má na mysli zákon o soudní rehabilitaci. Žalovaná uzavřela, že nepochybně, že se manžela žalobkyně jako člena násilně vystěhované rodiny tato křivda zajisté osobně dotýkala a měla na něj psychický dopad, nicméně skutečnost, že žalovaná rozhodla v neprospěch žalobkyně, neznamená, že tak učinila v rozporu se zákonem o soudní rehabilitaci. Odškodnění v oblasti důchodového pojištění je výslovně vázáno na zproštění obžaloby podle zákona o soudní rehabilitaci (§ 25 odst. 1). Na žalobkyni, resp. na jejího manžela, tak nelze vztáhnout ustanovení § 33 odst. 2 zákona o soudní rehabilitaci ani aplikovat ustanovení § 25 odst. 7 tohoto zákona. Nelze tedy přisvědčit názoru žalobkyně, že násilné vystěhování jejího manžela a jeho rodiny prokazuje oprávněnost nároku na příspěvek k důchodu.

8. Ve vztahu k rozhodnutí č. II a č. III žalovaná odkázala na své vyjádření ve vztahu k rozhodnutí č. I, v němž objasnila důvody, pro které žalobkyni nevzniká nárok na příplatek k vdovskému důchodu podle zákona o soudní rehabilitaci. Rovněž připomněla relevantní právní úpravu v nařízení vlády č. 622/2004 Sb. a v zákoně o účastnících národního odboje. Dle žalované je pro posuzování důvodnosti nároku na uvedené dávky i zde považovat dvě základní skutečnosti. Jednak prokázané zbavení osobní svobody formou výkonu trestu odnětí svobody nebo vazby, jednak existencí rozhodnutí, jímž byl manžel žalobkyně za toto příkoří rehabilitován. Vzhledem ke zjištění žalované, že manžel žalobkyně nebyl ani ve výkonu trestu odnětí svobody ani ve vazbě, podmínky účasti na soudní rehabilitaci nesplnil.
9. Žalovaná ve vztahu ke všem žalobám vyjádřila nesouhlas s vyčíslením nákladů řízení na straně žalobkyně dle § 7 ve spojení s § 9 odst. 4 písm. d) advokátního tarifu, neboť nárok, jehož se žalobkyně domáhá, je nárokem fyzické osoby v oblasti sociálního zabezpečení a důchodového pojištění, a je nutno jej podřadit pod § 9 odst. 2 advokátního tarifu. Zároveň odkázala na několik rozsudků Nejvyššího správního soudu ve skutkově obdobné věci, v nichž byly náklady řízení vyčísleny s přihlédnutím k § 9 odst. 2 advokátního tarifu.
10. V replice k vyjádření žalované žalobkyně uvedla, že předmětem sporu není otázka, zda byl manžel žalobkyně trestně stíhán a následně souzen, ale skutečnost, že byl omezen na osobní svobodě. Byl mu znemožněn volný pohyb, protože byl násilně vystěhován. Není podstatné, kolik let mu v té době bylo. Ustanovení § 33 odst. 2 zákona o soudní rehabilitaci nelimituje omezení osobní svobody pouze na trest odnětí svobody či vazbu. Rovněž ani nestanoví žádnou minimální věkovou hranici. K tvrzení žalované, že usnesení Okresního soudu v Jičíně má pouze deklaratorní charakter a není odškodňovacím titulem, žalobkyně argumentuje, že § 33 zákona o soudní rehabilitaci se vztahuje nejen na rehabilitaci, ale také na odškodnění, které je upraveno v oddíle šestém tohoto zákona, do něhož patří i § 25 odst. 7 písm. b), který poškozeným přiznává příplatek k důchodu. K názoru žalované, že dle příslušných ustanovení zákona o soudní rehabilitaci i z důvodové zprávy je účelem zákona odškodnit pouze vazebně stíhané osoby, žalobkyně uvádí, že § 1 odst. 1, § 25 odst. 1 a § 33 odst. 3 zákona o soudní rehabilitaci je třeba vykládat v kontextu s § 33 odst. 2 tohoto předpisu, které se použije obdobně k rehabilitaci a odškodnění osob nezákonně zbavených osobní svobody. Ustanovení zákona o soudní rehabilitaci se týkají jakékoli formy zbavení osobní svobody, tj. nejen násilného vysídlení jako v případě manžela žalobkyně, ale také zadržování v psychiatrické léčebně, v cele předběžného zadržení apod. V této souvislosti žalobkyně odkazuje na nálezy Ústavního soudu, kdy si stěžovatelé stěžovali na žalovanou, která jim z obdobných formálních důvodů odmítla přiznat jiná odškodnění, konkrétně nálezy ze dne 6. 12. 2005, sp. zn. I. ÚS 565/03, ze dne

28. 6. 2007, sp. zn. I. ÚS 712/05 a ze dne 26. 10. 2007, sp. zn. I. ÚS 2366/07. Žalobkyně dále nesouhlasí s názorem žalované, že na projednávanou věc nedopadá nález Ústavního soudu ze dne 8. 10. 2015, sp. zn. III. ÚS 2887/14. Kdyby manžel žalobkyně nebyl nezákonně zbaven osobní svobody, nemohl by být rehabilitován. Rehabilitován však byl, a to podle § 33 odst. 2 zákona o soudní rehabilitaci, a tak je třeba toto ustanovení aplikovat i na odškodnění.

Obsah správních spisů

11. Ze správního spisu soud ověřil, že žalobkyně podala dne 29. 8. 2016 žádost o příplatek k vdovskému důchodu podle § 25 odst. 8 zákona o soudní rehabilitaci a podle nařízení vlády č. 622/2004 Sb. a o zvláštní příspěvek k vdovskému důchodu podle zákona o účastnících národního odboje, a to za omezení osobní svobody jejího manžela v období od 15. 5. 1953 do 21. 4. 1955. K žádosti připojila usnesení Okresního soudu v Jičíně, dle něhož je V. Š., nar. X, zemřelý dne X, podle § 33 odst. 2 zákona o soudní rehabilitaci účasten rehabilitace, neboť byl v souvislosti s trestným činem uvedeným v § 2 odst. 1 písm. c) tohoto zákona nezákonně zbaven osobní svobody tím, že byl dne 15. 5. 1953 násilně vystěhován ze svého domu v Ch. č. p. X. K žádosti byla dále přiložena Hospodářská smlouva ze dne 21. 4. 1955, na jejímž základě se mohla rodina manžela žalobkyně vrátit zpět do svého domova.
12. Žalovaná tyto tři žádosti zamítla prvostupňovými rozhodnutími ze dne 25. 11. 2016.
13. Proti všem prvostupňovým rozhodnutím podala žalobkyně námitky, které byly zamítnuty rozhodnutím žalované o námitkách č. I ze dne 20. 3. 2017, č. j. X, rozhodnutím žalované o námitkách č. II ze dne 20. 3. 2017, č. j. X, a rozhodnutím žalované o námitkách č. III ze dne 20. 3. 2017, č. j. X, s odůvodněním, že vznik nároku na příplatek k důchodu jak dle zákona o soudní rehabilitaci, tak dle nařízení vlády č. 622/2004 Sb. a zákona o účastnících národního odboje a zákona o účastnících národního odboje, je podmíněn skutečností, že rehabilitovaná osoba vykonávala trest odnětí svobody či byla ve vazbě.

Posouzení žalob krajským soudem

14. Krajský soud v Praze na základě včas podaných a přípustných žalob přezkoumal napadená rozhodnutí v rozsahu uplatněných žalobních bodů, jimiž je vázán [§ 75 odst. 2 věta první zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“)]. Vycházel ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu. Ve věci samé soud rozhodl bez nařízení jednání, neboť žalobkyně s takovým postupem vyslovila souhlas a u žalované má soud za to, že rovněž souhlasila (§ 51 odst. 1 s. ř. s.).
15. Podle § 33 odst. 2 zákona o soudní rehabilitaci se ustanovení tohoto zákona užije obdobně k rehabilitaci a odškodnění osob nezákonně zbavených osobní svobody nebo majetku v souvislosti s trestnými činy uvedenými v § 2 a 4 v období od 25. 2. 1948 do 1. 1. 1990, i když nebylo zahájeno trestní stíhání, pokud nedošlo k plnému odškodnění podle dříve platných předpisů.
16. Podle § 25 odst. 7 zákona o soudní rehabilitaci může poškozený žádat, aby mu byly místo nároků vyplývajících z ustanovení předchozích odstavců poskytnuty měsíční příplatky k důchodu v částce:

a) 20 Kčs za každý měsíc vazby a výkonu trestu odnětí svobody, ve kterém poškozený konal práce za zvlášť obtížných pracovních podmínek, které by odůvodňovaly jejich posuzování jako zaměstnání I. nebo II. pracovní kategorie,

b) 15 Kčs za každý měsíc vazby a výkonu trestu odnětí svobody v ostatních případech.

Příplatek k důchodu se poskytuje ode dne 1. 7. 1990, byl-li poškozený k tomuto dni poživitelem důchodu. Stane-li se poškozený poživitelem důchodu po tomto dni, poskytuje se příplatek k důchodu od přiznání důchodu. Příplatek k důchodu se vyplácí jen do výše, která spolu s důchodem nepřevyšuje nejvyšší výměru starobního důchodu stanovenou zvláštním předpisem.

17. Podle § 25 odst. 8 zákona o soudní rehabilitaci se ustanovení odstavců 1, 2, 3, 6 a 7 použijí obdobně pro úpravu výše důchodů, z které byly vyměřeny vdovský a sirotčí důchod, a pro poskytování příplatků k těmto důchodům. Výše příplatku k vdovskému důchodu činí 60 %, k sirotčímu důchodu, jde-li o oboustranně osiřelé dítě 50 % a jde-li o jednostranně osiřelé dítě 30 % z částek stanovených v odstavci 7.
18. Podle § 1 odst. 1 písm. a) nařízení vlády č. 622/2004 Sb. mají nárok na poskytnutí příplatku k důchodu ke zmírnění některých křivd způsobených jim komunistickým režimem v oblasti sociální státní občané České republiky, kteří v době od 25. února 1948 do 31. prosince 1989 byli odsouzeni a vykonali trest odnětí svobody, jeho část nebo vazbu pro trestný čin, za který byli rehabilitováni podle zákona č. 82/1968 Sb., o soudní rehabilitaci, ve znění zákona č. 58/1969 Sb. a zákona č. 70/1970 Sb., nebo podle zákona č. 119/1990 Sb., o soudní rehabilitaci, ve znění zákona č. 47/1991 Sb., zákona č. 633/1992 Sb. a zákona č. 198/1993 Sb., nebo jejichž odsouzení pro trestný čin uvedený v § 2 zákona č. 119/1990 Sb., ve znění zákona č. 47/1991 Sb., bylo zrušeno cestou obnovy řízení, stížnosti pro porušení zákona anebo podle § 6 zákona č. 198/1993 Sb., o protiprávnosti komunistického režimu a o odporu proti němu, popřípadě byli nezákonně zbaveni osobní svobody a byli rehabilitováni podle § 33 odst. 2 zákona č. 119/1990 Sb., a pobírají starobní nebo plný invalidní důchod z českého důchodového pojištění.
19. Podle § 1 odst. 1 písm. b) nařízení vlády č. 622/2004 Sb. státní občané České republiky, kteří po osobách uvedených v písmenu a) pobírají vdovský nebo vdovecký důchod z českého důchodového pojištění nebo jim takový důchod není vyplácen jen proto, že jiný vyplácený důchod přesahoval hranici nejvyšší výměry úhrnu důchodů podle předpisů účinných před 1. lednem 1996, mají nárok na poskytnutí příplatku k důchodu ke zmírnění některých křivd způsobených jim komunistickým režimem v oblasti sociální.
20. Podle § 5 odst. 1 písm. c) bodu 1. zákona o účastnících národního odboje má nárok na zvláštní příspěvek k důchodu občan České republiky, který pobírá starobní důchod nebo invalidní důchod z českého důchodového pojištění a který je účasten rehabilitace podle zákona č. 119/1990 Sb., o soudní rehabilitaci, ve znění zákona č. 47/1991 Sb., nebo u něhož bylo odsuzující soudní rozhodnutí pro trestné činy uvedené v § 2 zákona č. 119/1990 Sb., ve znění zákona č. 47/1991 Sb., zrušeno přede dnem jeho účinnosti, anebo byl účasten rehabilitace podle § 22 písm. c) zákona č. 82/1968 Sb., o soudní rehabilitaci, jestliže neoprávněný výkon vazby nebo trestu odnětí svobody činil celkem alespoň 12 měsíců.
21. Podle § 5 odst. 2 zákona o účastnících národního odboje má nárok na zvláštní příspěvek rovněž vdova nebo vdovec, pokud pobírá po osobě uvedené v odstavci 1 písm. a) nebo c)

vdovský nebo vdovecký důchod z českého důchodového pojištění nebo jim takový důchod není vyplácen jen proto, že jiný vyplácený důchod přesahoval hranici nejvyšší výměry úhrnu důchodů podle předpisů účinných před 1. lednem 1996. Pobíráním důchodu po osobě uvedené v odstavci 1 písm. a) nebo c) se pro tyto účely rozumí též pobírání vdovského nebo vdoveckého důchodu po osobě, která splňovala příslušnou podmínku uvedenou v těchto ustanoveních, třebaže ke dni svého úmrtí starobní důchod ani invalidní důchod pro invaliditu třetího stupně nepobírala. Osobou podle odstavce 1 písm. c) se pro tyto účely rozumí i osoba, která byla neoprávněně omezena na osobní svobodě způsobem uvedeným v tomto ustanovení po dobu kratší než 12 měsíců, avšak byl na ní vykonán trest smrti anebo která v průběhu tohoto neoprávněného zbavení osobní svobody zemřela.

22. Lze přisvědčit názoru žalobkyně, že předmětem tohoto řízení není posouzení, zda na manžela žalobkyně dopadá zákon o soudní rehabilitaci, resp. zda splňuje podmínky pro soudní rehabilitaci dle tohoto zákona. Tato otázka již byla předmětem soudního řízení. Žalobkyně ve správním řízení předložila usnesení Okresního soudu v Jičíně, jímž prokázala, že „V. Š., nar. X, zemřelý dne X, podle § 33 odst. 2 zákona o soudní rehabilitaci účasten rehabilitace, neboť byl v souvislosti s trestným činem uvedeným v § 2 odst. 1 písm. c) tohoto zákona nezákonně zbaven osobní svobody tím, že byl dne 15. 5. 1953 násilně vystěhován ze svého domu v Ch. čp. X.“
23. Soud se ztotožňuje s názorem vysloveným v rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 30. 5. 2018, č. j. 32 Ad 8/2017 - 43, podle něhož tak bylo pravomocným soudním rozhodnutím rozhodnuto o účasti manžela žalobkyně na rehabilitaci a žádná polemika zde není namístě. Tvrzení žalované, že usnesení Okresního soudu v Jičíně bylo vydáno účelově k prokázání vzniku nároku na rehabilitační příspěvek, považuje krajský soud za nepřipadné. Okresní soud v Jičíně ve svém usnesení vysvětlil a odůvodnil aplikaci § 33 odst. 2 zákona o soudní rehabilitaci i na jiné případy zbavení osobní svobody než je výkon trestu odnětí svobody či vazby. V odůvodnění citovaného usnesení uvedl, že „[s]myslem právní úpravy je proto především odčinit křivdy, které byly v období od 25. února 1948 do konce roku 1989 způsobeny konkrétním osobám jejich nespravedlivým odsouzením, nezákonným zbavením osobní svobody nebo majetku, a poskytnout těmto osobám morální zadostiučinění a v návaznosti na to i eventuální přiměřenou hmotnou náhradu utrpěné škody. Ačkoliv rehabilitace podle zákona o soudní rehabilitaci primárně směřuje k odškodnění osob nespravedlivě pravomocně odsouzených, otevírá možnost napravit křivdy také v některých dalších případech, kdy nedošlo k zahájení trestního stíhání, a tedy ani k pravomocnému odsouzení dotčené osoby. Ustanovení § 33 odst. 2 zákona o soudní rehabilitaci totiž počítá s tím, že se ustanovení tohoto zákona užije obdobně k "rehabilitaci a odškodnění osob nezákonně zbavených osobní svobody nebo majetku v souvislosti s trestnými činy uvedenými v § 2 a 4 v období od 25. února 1948 do 1. ledna 1990, i když nebylo zahájeno trestní stíhání.... Zakotvuje tak speciální způsob odčinění potenciálních křivd, který není rehabilitací ve vlastním slova smyslu, avšak umožňuje zabezpečit morální i hmotnou satisfakci osob, které se staly obětí trestněprávní represe ze strany státních orgánů, aniž by proti nim bylo vůbec zahájeno trestní stíhání. Obecné soudy jsou povinny v řízení o vyslovení účasti na soudní rehabilitaci dle § 33 odst. 2 zákona o soudní rehabilitaci vždy přihlížet k účelu a smyslu jmenovaného zákona, jímž je co nejširší odčinění křivd, které byly v období od 25. února 1948 do konce roku 1989 způsobeny konkrétním jednotlivcům ať již nespravedlivým odsouzením, či nezákonným zbavením osobní svobody nebo majetku. V souladu s tímto účelem mají soudy povinnost rehabilitační předpisy interpretovat extenzivně ve prospěch dotčených osob (nález Ústavního soudu ze dne 8. 10. 2015, sp. zn. III. ÚS 2887/14).“

24. Okresní soud v Jičíně dospěl k závěru, že „V. Š. vzhledem k svému věku nemohl být trestně stíhán v době tvrzeného zbavení osobní svobody. I přes tuto skutečnost je možné na něj aplikovat zákon o soudní rehabilitaci, neboť ustanovení § 33 odst. 2 zákona č. 119/1990 Sb., o soudní rehabilitaci počítá s tím, že ustanovení tohoto zákona se užije obdobně i k rehabilitaci a případnému odškodnění osob nezákonně zbavených osobní svobody, příp. majetku, v souvislosti s trestnými činy uvedenými v § 2 nebo § 4 zákona č. 119/1990 Sb., o soudní rehabilitaci tak, jak byly shora v návrhu citovány. Zakotvuje tedy speciální způsob odčinění potencionálních křivd, který není rehabilitací ve vlastním slova smyslu, avšak právě umožňuje zabezpečit morální i hmotnou satisfakci osob, které se staly obětí trestně právní represe ze strany státních orgánů, aniž by proti nim vůbec bylo zahájeno trestní stíhání. Na základě provedeného dokazování lze při respektování shora citovaných rozhodnutí Ústavního soudu dojít k tomu, že vystěhování V. Š. společně s celou rodinou na státní statek v K. - středisko J. z jejich rodného domu, lze považovat za určité dočasné zbavení osobní svobody, konkrétním zásahem státního orgánu, neboť, jak bylo zjištěno, V. Š. byl společně s rodinnými příslušníky zbaven možnosti volného pohybu, nemohli sami o své vůli obývat rodinný dům, nemohli o své vůli změnit místo pobytu a i možnost setkávání s určitými osobami byla v jeho případě omezena, a to v návaznosti na trestní stíhání otce V. Š. kromě jiného pro trestný čin vyjmenovaný v § 2 odst. 1 písm. c) zákona č. 119/1990 Sb. v platném znění. V posuzovaném případě tak došlo k naplnění základních pojmových znaků zbavení osobní svobody, jak předpokládá ustanovení § 33 odst. 2 zákona č. 119/1990 Sb., o soudní rehabilitaci a lze tudíž dovodit, že V. Š. splňuje zákonné předpoklady pro soudní rehabilitaci.
25. Podle § 52 odst. 2 s. ř. s. platí, že „[s]oud je vázán rozhodnutím soudů o tom, že byl spáchán trestný čin a kdo jej spáchal, jakož i rozhodnutím soudu o osobním stavu. O jiných otázkách si soud učiní úsudek sám; je-li tu však rozhodnutí o nich, soud z něj vychází, popřípadě tam, kde o nich náleží rozhodovat soudu, může uložit účastníku řízení, aby takové rozhodnutí vlastním návrhem vyvolal.“ Krajský soud v Praze považuje výklad § 33 odst. 2 zákona o soudní rehabilitaci za správný a z jeho závěrů vycházel. K tvrzení žalované, že manžel žalobkyně podmínky účasti na soudní rehabilitaci nesplnil, soud uvádí, že k vyslovení takového závěru není žalovaná oprávněna. Žalované nepřísluší jakkoliv přehodnocovat závěry vyslovené v usnesení Okresního soudu v Jičíně ohledně naplnění podmínek pro soudní rehabilitaci žalobkynina manžela. Naopak v souladu s § 57 odst. 3 správního řádu je tímto pravomocným rozhodnutím soudu vázána.
26. Pro posouzení nároků žalobkyně na výše uvedené příplatky k důchodu a zvláštní příspěvek k důchodu dle příslušných ustanovení je dle krajského soudu podstatné to, že žalobkyně předmětným usnesením Okresního soudu v Jičíně prokázala, že její manžel byl účasten rehabilitace podle § 33 odst. 2 zákona o soudní rehabilitaci, a má tedy nárok i na odškodnění. Na rozdíl od žalované má tedy krajský soud za to, že v případě manžela žalobkyně byla prokázána existence rozhodnutí, jímž byl za uvedené příkoří (v daném případě za nezákonné zbavení osobní svobody spočívající v jeho násilném vystěhování z domova) rehabilitován.
27. Ustanovení § 25 odst. 7 zákona o soudní rehabilitaci je dle názoru krajského soudu třeba vykládat ve spojení s § 33 odst. 2 stejného zákona, neboť pokud se v něm uvádí, že ustanovení tohoto zákona se užije obdobně i k odškodnění osob nezákonně zbavených osobní svobody, pak je třeba za dobu vazby a výkonu trestu odnětí svobody ve smyslu odst. 7 citovaného ustanovení *obdobně* považovat i dobu nezákonného zbavení osobní svobody, což je v případě manžela žalobkyně doba od 15. 5. 1953, kdy byl násilně

vystěhován ze svého domova do 21. 4. 1955, kdy se do svého domova mohl na základě Hospodářské smlouvy ze dne 21. 4. 1955 vrátit. Otázka jeho věku v době násilného vystěhování není pro posouzení jeho nároků dle výše citovaných ustanovení rozhodující, neboť v tomto směru předmětné zákony, nestanoví hranici zletilosti či jakoukoliv jinou věkovou hranici.

28. Z výše uvedeného soudu vyplývá, že na manžela žalobkyně lze v projednávaném případě aplikovat ustanovení § 25 odst. 7 zákona o soudní rehabilitaci, jakož i ustanovení § 1 odst. 1 písm. a) nařízení vlády č. 622/2004 Sb., stejně tak i ustanovení § 5 odst. 1 písm. c) zákona č. 357/2005 Sb., čímž žalobkyni vzniká nárok na příslušné příplatky a zvláštní příspěvek k důchodu.
29. K výhradě žalované ve vztahu k nálezů Ústavního soudu ze dne 8. 10. 2015, sp. zn. III. ÚS 2887/14, krajský soud připomíná, že Ústavní soud ve své judikatuře již opakovaně zdůraznil, že při snaze zmírnit následky křivd způsobené totalitním režimem se má tam, kde to je možné, v rozhodování o rehabilitacích osob pronásledovaných tímto režimem uplatňovat princip *favoris rehabilitationis*, podobně jako se při rozhodování ve věcech restitucí uplatňuje princip *favoris restitutionis*, tedy povinnost výkladu zákona ve prospěch osob restituujících [viz např. nález ze dne 29. 5. 2013, sp. zn. Pl. ÚS 10/13, publ. pod č. 177/2013 Sb.]. Obsahem principu *favoris rehabilitationis* sice nemůže být odškodnění všech křivd, spáchaných v minulosti, avšak má jím být jednak poctivá snaha hledat v pochybnostech řešení ve prospěch rehabilitace, a nikoli v její neprospěch; a jednak vědomí toho, že demokratický režim by neměl ke křivdě vytvořené předchozím totalitním režimem přidávat křivdu další [viz nález ze dne 15. 4. 2015, sp. zn. I. ÚS 819/15].

Závěr a rozhodnutí o nákladech řízení

30. S ohledem na shora uvedené soud dospěl k závěru, že v posuzovaném případě došlo k nesprávnému právnímu posouzení věci a napadená rozhodnutí žalované jsou nezákonná. Soud proto všechna napadená rozhodnutí zrušil a věc vrátil žalované k dalšímu řízení (§ 78 odst. 1 a 4 s. ř. s.). Právním názorem, který soud výše vyslovil, je v dalším řízení podle § 78 odst. 5 s. ř. s. žalovaná vázána.
31. O náhradě nákladů řízení rozhodl soud podle § 60 odst. 1 s. ř. s. Žalovaná nemá právo na náhradu nákladů řízení, neboť ve věci neměla úspěch. Žalobkyni, která byla ve věci úspěšná, přiznal soud náhradu nákladů řízení spojených se zastoupením žalobkyně advokátem.
32. Účastníci řízení zaujali rozdílný názor, pokud jde o stanovení nákladů řízení. Soud se při vyčíslení náhrady nákladů právního zastoupení žalobkyně přiklonil k důvodům uvedeným a vysvětleným žalovanou (včetně odkazu na rozsudky Nejvyššího správního soudu např. ze dne 22. 9. 2010, č. j. 6 Ads 79/2010 - 29, ze dne 19. 7. 2012, č. j. 4 ads 28/2012 - 19, ze dne 27. 5. 2009, č. j. 6 Ads 90/2008- 86, ze dne 13. 1. 2005, č. j. 6 Ads 52/2003-78), tedy, že v případě příplatků a příspěvku k důchodu jde o nárok fyzické osoby v oblasti důchodového pojištění a je nutno jej podřadit pod § 9 odst. 2 advokátního tarifu. Co se týče žalobkyni zmiňovaného rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 10. 11. 2015, č. j. 1 Ads 73/2015 - 52, je třeba uvést, že Nejvyšší správní soud aplikaci obecného ustanovení pro přiznání nákladů řízení podle § 9 odst. 4 advokátního tarifu (tj. odměnu ve výši 3 100 Kč za úkon právní služby) nikterak neodůvodnil a toto jeho rozhodnutí představuje spíše ojedinělé vybočení z dosavadní judikatorní praxe.

33. Podle § 12 odst. 3 advokátního tarifu při spojení dvou a více věcí, pro něž spojení ke společnému projednání není stanoveno jiným právním předpisem, se za tarifní hodnotu považuje součet tarifních hodnot spojených věcí. Z rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 7. 2010, č. j. 1 Afs 96/2009 – 87, který se sice vztahuje k dřívějšímu znění § 12 odst. 3 advokátního tarifu, ale jeho závěry jsou aplikovatelné i na současnou právní úpravu, vyplývá, že pro aplikaci § 12 odst. 3 advokátního tarifu není rozhodné, kdy soud spojí věci ke společnému projednání, ale zda tak učiní. Při výpočtu náhrady nákladů řízení ve spojených věcech je pak podle Nejvyššího správního soudu nutno použít citované ustanovení na všechny úkony právní služby učiněné od zahájení řízení.
34. Zástupce žalobkyně učinil před spojením věcí v každé ze spojovaných věcí tři úkony právní služby ve smyslu § 11 advokátního tarifu, a to převzetí zastoupení, sepsání žaloby a sepsání repliky k vyjádření žalované. Je-li však podle současného znění § 12 odst. 3 advokátního tarifu dána tarifní hodnota součtem tarifních hodnot spojených věcí, pak i s ohledem na závěry vyslovené v již citovaném rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 7. 2010, č. j. 1 Afs 96/2009 – 87, nelze než logicky dovodit, že za každý z úkonů, které byly učiněny trojnásobně, lze přiznat odměnu jen jedenkrát. Ostatně bylo by absurdní přiznat odměnu počítanou z tarifní hodnoty, která je součtem tarifních hodnot všech spojených věcí, za každý z těchto opakovaných a obsahově podobných úkonů zvlášť. Soud tedy přiznal žalobkyni náhradu odpovídající odměně za tři úkony právní služby po 1 700 Kč [převzetí a příprava zastoupení, sepsání žaloby a sepsání repliky k vyjádření žalované podle § 7, § 9 odst. 2, § 11 odst. 1 písm. a) a d) a § 12 odst. 3 advokátního tarifu] a paušální částku jako náhradu hotových výdajů ve výši 3 x 300 Kč (§ 13 odst. 3 citované vyhlášky). To vše bylo navýšeno o náhradu za daň z přidané hodnoty v sazbě 21%, tj. ve výši 1 260 Kč. Celková přiznaná odměna za zastupování a za náhradu hotových výdajů tak činí 7 260 Kč.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Připadne-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejbližší následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Praha 2. října 2018

Mgr. Jan Čížek, v. r.
samosoudce